

فصل اول:

مفاهیم و کلیات

تعریف شرکت سهامی:

طبق ماده ۱ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت، شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی آنهاست.

ویژگیهای شرکت سهامی:

الف) شخصیت قانونی مستقل:

شرکت سهامی یک شخصیت حقوقی است که طبق قانون تشکیل می شود و مقررات مربوط به آن در سندی بنام "اساسنامه" درج می گردد. این شخصیت، مستقل از شخصیت صاحبان سهام می باشد.

شرکت سهامی در دادگاه نیز موقعیت قانونی دارد و می تواند همانند یک شخصیت حقیقی بر علیه اشخاص حقیقی و حقوقی طرح دعوا نماید و از سوی دیگر اشخاص حقیقی و حقوقی نیز می توانند علیه شرکت سهامی دعوی اقامه کنند.

ب) مسئولیت محدود سهامداران:

مسئولیت سهامداران در قبال بدهیهای شرکت، محدود به مبلغ اسمی سرمایه آنها بوده و تعهد شخصی برای بدهی های شرکت ندارند. این امر از دیدگاه سرمایه گذاران از مزایای ویژه شرکت سهامی محسوب می شود.

ج) جدایی مدیریت و صاحبان سهام:

اگر چه صاحبان سهام، مالک شرکت محسوب می شوند اما از میان خود، هیأت مدیره ای انتخاب نموده تا شرکت را اداره نمایند. بنابراین ممکن است شخصی مالک بخش عمده ای از سهام یک شرکت سهامی باشد ولی در اداره امور آن مستقیماً نقشی نداشته باشد.

د) تداوم بقا:

شرکت سهامی با فوت و کناره گیری یک یا تعدادی از سهامداران شرکت از بین نمی رود زیرا شخصیت سهامداران، مستقل از شخصیت شرکت سهامی است.

هـ) قابلیت انتقال مالکیت:

سهامداران حقیقی و یا حقوقی یک شرکت سهامی ممکن است سهام خود را به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به هر طریقی و قیمتی واگذار نمایند. این نوع نقل و انتقال سهام تأثیری بر وضعیت مالی و ادامه فعالیت شرکت سهامی ندارد.

و) سهولت جمع آوری سرمایه:

صاحبان شرکت سهامی که دارندگان سهام آن شرکت می باشند، می توانند با فروش سهام خود، به سرمایه گذاران دیگر اجازه دهند که در شرکت سرمایه گذاری نمایند. سرمایه شرکتهای سهامی از طریق فروش سهام به سرمایه گذاران کوچک و بزرگ جمع آوری می گردد.

نکته: طبق ماده ۲ قانون تجارت، شرکت سهامی، شرکتی بازرگانی محسوب می شود ولو آنکه موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد.

نکته: از ویژگیهای منفی شرکت سهامی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- وجود مالیات مضاعف:

در شرکت سهامی بر سود اعلام شده توسط شرکت ۲ بار مالیات وضع می شود به این صورت که سود شرکت، یکبار مشمول مالیات بر درآمد شخصیت حقوقی می شود و یکبار دیگر نیز در هنگام توزیع سود بین سهامداران مشمول مالیات می گردد.

۲- غیر شخصی بودن شرکت سهامی:

ویژگی غیرشخصی بودن شرکت سهامی ممکن است مشکلاتی را در ارتباط با کنترل سهامداران بر شرکت ایجاد کند.

۳- مقررات دولتی پیچیده:

شرکت سهامی به هنگام تشکیل، اداره و انحلال در مقایسه با سایر شرکتها، تابع مقررات دولتی پیچیده تر بوده و اجرای این مقررات نیز مستلزم صرف هزینه بیشتری است.

تعریف سهم:

طبق ماده ۲۴ قانون تجارت، سهم قسمتی از سرمایه شرکت سهامی است که نشانگر میزان مشارکت، تعهدات و منافع صاحب آن در شرکت سهامی است.

ورقه سهم، سند قابل معامله ای است که نماینده تعداد سهامی است که صاحب آن در شرکت دارد. تا زمانی که تمامی مبلغ اسمی سهام توسط دارنده آن پرداخت نشده باشد، برگ سهام رسمی صادر نمی شود.

انواع سهام:

به طور کلی می توان انواع سهام را از ۲ دیدگاه کلی مورد بررسی قرار داد:

الف) انواع سهام از لحاظ مالکیت:

۱- سهام بانام

۲- سهام بی نام

ب) انواع سهام از لحاظ حقوق و منافع صاحب سهم:

۱- سهام عادی

۲- سهام ممتاز

در ادامه به تشریح هر دیدگاه خواهیم پرداخت.

سهام بانام:

سهامی است که نام دارنده آن بر روی ورقه سهام قید می شود. نقل و انتقال این نوع سهام باید در دفتر ثبت سهام شرکت به ثبت برسد. انتقال دهنده یا وکیل یا نماینده قانونی وی باید انتقال را دفتر مزبور امضاء نماید. (ماده ۴۰ قانون تجارت)

انتخاب این نوع سهام از سوی برخی از شرکتهای سهامی به دلایل زیر صورت می پذیرد:

شرکت مایل است سهامداران خود را بشناسد و بداند سهام شرکت در اختیار چه اشخاصی است.

ضریب امنیت و اطمینان این نوع سهام نسبت به سهام بی نام برای دارندگان آن بالاتر است.

سهام بی نام:

سهامی است که نام دارنده آن بر روی ورقه سهام قید نمی شود و به صورت سند در وجه حامل تنظیم شده و دارنده آن، مالک آن شناخته می شود. (ماده ۳۹ قانون تجارت)

انتخاب این نوع سهام از سوی برخی از شرکتهای سهامی به این دلیل صورت می پذیرد که انتقال مالکیت این نوع سهام نیازی به ثبت در دفتر ثبت سهام شرکت ندارد از این رو این نوع سهام از لحاظ سرعت انتقال به دیگران از سهام بانام برتر است.

نکته: در شرکتهای سهامی ممکن است تمام سهام بانام، تمام آن بی نام و یا قسمتی از سهام بانام و قسمتی دیگر بی نام باشد.

نکته: سهام بانام و سهام بی نام در تمام مراحل یکسان بوده و از نظر تعهدات، منافع و مضرات هیچگونه برتری نسبت به یکدیگر ندارند.

نکته: سهام بی نام بیشتر در شرکتهای سهامی عام کاربرد دارد.

نکته: در شرکتهای سهامی ایرانی، سهام بانام کاربرد بیشتری دارد ضمن آنکه سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از نوع سهام بانام است.

سهام عادی:

سهام عادی به منزله حقوق مزاد اولیه در شرکت سهامی است که معرف حقوق سهامداران عادی در خالص داراییهای واحد تجاری می باشد. در شرکتهایی که تنها یک نوع سهام منتشر شده و مزایای خاصی برای آن پیش بینی نشده باشد، کلیه سهام، سهام عادی نامیده می شود. مالکیت اصلی و اساسی در هر شرکت مربوط به سهامداران عادی می باشد. دارندگان این سهام دارای حقوق و مزایایی به شرح زیر می باشند:

- سهمیم شدن در سود و زیان شرکت
- دارا بودن حق رأی جهت شرکت در مجامع، انتخاب مدیران، بازرسان و ...
- حق تقدم در خرید سهام جدید در هنگام افزایش سرمایه (در صورتی که این حق برای آنها پیش بینی شده باشد)
- سهمیم شدن در باقیمانده داراییهای شرکت در زمان انحلال

سهام ممتاز:

معرف نوعی مالکیت محدود در شرکت سهامی است که دارندگان این نوع سهام علاوه بر دریافت مبلغی محدود و معین از سود، دارای امتیازاتی بوده که بر اساس آن قبل از توزیع هر گونه دارائی بین دارندگان سهام عادی، از این مزایا بر خوردار می گردند. در شرکتهایی که بیش از یک نوع سهام صادر شده است، بخشی از سهام صادره را سهام ممتاز تشکیل می دهد. این نوع سهام نسبت به سهام عادی مزایا و تفاوتهایی دارد و شرکت سهامی در صورتی که اجازه انتشار و امتیازات این نوع سهام را در اساسنامه آن پیش بینی نموده و به تصویب مجمع عمومی فوق العاده رسیده باشد، می تواند با رعایت مقررات قانونی سهام ممتاز منتشر نماید. سهام ممتاز ممکن است در یک یا چند نوبت و با مزایای مختلفی صادر گردد. دارندگان این نوع سهام دارای حقوق و مزایایی به شرح زیر می باشند:

- اولویت در دریافت سود سهام
- حق رأی بیشتر نسبت به سهام عادی
- حق تقدم نسبت به سهام عادی در بازافت سرمایه هنگام انحلال
- قابلیت تبدیل به سهام عادی
- قابلیت بازخرید در صورت درخواست دارنده سهم
- قابلیت بازخرید در صورت درخواست شرکت
- قابل انباشت یا غیرقابل انباشت بودن سود (جمع شونده یا غیرجمع شونده بودن سود سهام ممتاز)
- مشارکت یا عدم مشارکت در باقیمانده سود

نکته: به طور کلی شرکتهای سهامی به دلیل تعهدات زیادی که سهام ممتاز برایشان ایجاد می کند، تمایل زیادی به انتشار این

نوع سهام ندارند اما در صورت به وجود آمدن شرایط زیر اقدام به انتشار سهام ممتاز می نمایند:

الف) در مواقعی که شرکت نیاز به افزایش سرمایه دارد اما کسی مایل به خرید سهام عادی آن نباشد.

ب) در مواقعی که شرکت قصد دارد افرادی متخصص، معتبر و سرشناس را در شرکت سهمیم نماید.

ارزش سهام:

یک سهم معمولاً دارای ۴ ارزش مختلف است:

۱- ارزش اسمی

۲- ارزش بازار

۳- ارزش دفتری

۴- ارزش تصفیه

در ادامه به توضیح هر یک خواهیم پرداخت.

۱- ارزش اسمی:

مبلغی است که در اساسنامه شرکت سهامی قید می گردد و این مبلغ روی ورقه سهام نیز درج می گردد. ارزش اسمی هر سهم بر اساس مقررات هر کشور تعیین می شود.

۲- ارزش بازار:

مبلغی که سهام در بازار مبادله می شود را اصطلاحاً ارزش بازار سهام می نامند. این ارزش هیچگونه ارتباطی با ارزش اسمی سهام ندارد و بستگی به سودآوری شرکت دارد به این نحو که ممکن است با ارزش اسمی برابر، از آن بیشتر و یا کمتر باشد.

۳- ارزش دفتری:

مبلغی که به هر سهم از ارزش ویژه ثبت شده در دفاتر شرکت تعلق می گیرد را اصطلاحاً ارزش دفتری سهام می نامند. نکته: در شرکتهایی که تنها سهام عادی منتشر کرده اند، ارزش دفتری هر سهم عادی از رابطه زیر به دست می آید:

نکته: در شرکتهایی که علاوه بر سهام عادی،
$$\text{ارزش دفتری هر سهم عادی} = \frac{\text{حقوق صاحبان سهام}}{\text{تعداد سهام عادی منتشر شده}}$$

سهام ممتاز نیز منتشر کرده اند، ارزش دفتری هر سهم عادی و هر سهم ممتاز از روابط زیر به دست می آیند:

$$\text{ارزش دفتری هر سهم عادی} = \frac{\text{حقوق سهام ممتاز} - \text{حقوق صاحبان سهام}}{\text{تعداد سهام عادی منتشر شده}}$$

سود سهام تضمین شده معوق + صرف سهام ممتاز + سهام ممتاز = حقوق سهام ممتاز

$$\text{ارزش دفتری هر سهم ممتاز} = \frac{\text{حقوق سهام ممتاز}}{\text{تعداد سهام ممتاز منتشر شده}}$$

۴- ارزش تصفیه:

مبلغی که به هر سهم در زمان انحلال و تصفیه شرکت تعلق می گیرد را اصطلاحاً ارزش تصفیه سهام می نامند.

انواع شرکتهای سهامی:

شرکتهای سهامی به ۲ دسته عام و خاص تقسیم می شوند که در ادامه به تشریح هر یک خواهیم پرداخت.

۱- شرکت سهامی عام:

شرکتهایی که مؤسسين آن قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می کنند، شرکت سهامی عام نامیده می شوند.

۲- شرکت سهامی خاص:

شرکتهایی که تمام سرمایه آنها منحصراً توسط مؤسسين تأمین می گردد، شرکت سهامی خاص نامیده می شوند.

نکته: در شرکتهای سهامی عام عبارت «شرکت سهامی عام» و در شرکتهای سهامی خاص عبارت «شرکت سهامی خاص» باید قبل از نام شرکت یا بعد از آن، بدون فاصله با نام شرکت، در کلیه اوراق، اطلاعاتیه ها و آگهی های شرکت به طور روشن و خوانا قید گردد.

نکته: نحوه تأمین سرمایه در شرکتهای سهامی به شرح زیر است:

➤ شرکتهای سهامی عام:

حداقل ۲۰٪ سرمایه توسط مؤسسين (حداقل ۳۵٪ نقدی و حداکثر ۶۵٪ تعهد)

حداکثر ۸۰٪ سرمایه توسط مردم (حداقل ۳۵٪ نقدی و حداکثر ۶۵٪ تعهد)

➤ شرکتهای سهامی خاص:

۱۰۰٪ سرمایه توسط مؤسسين (حداقل ۳۵٪ نقدی و حداکثر ۶۵٪ تعهد)

تفاوتهای عمده شرکتهای سهامی عام و خاص:

شرح	عام	خاص
۱- تأمین سرمایه	مؤسسين و مردم	فقط مؤسسين
۲- مبلغ اولیه سرمایه	حداقل ۵.۰۰۰.۰۰۰ ریال	حداقل ۱۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال
۳- تعداد سهامداران	حداقل ۵ نفر	حداقل ۳ نفر
۴- تعداد اعضاء هیأت مدیره	حداقل ۵ نفر	حداقل ۳ نفر
۵- ارزش اسمی هر سهم	حداکثر ۱۰.۰۰۰ ریال	بدون سقف
۶- انتشار اوراق قرضه (اوراق مشارکت)	مجاز	ممنوع
۷- فروش سهام از طریق بورس	مجاز	ممنوع
۸- تشکیل مجمع عمومی مؤسس	الزامی	اختیاری
۹- پاداش مدیران	حداکثر ۵٪ سود قابل توزیع	حداکثر ۱۰٪ سود قابل توزیع

تشکیل شرکت سهامی:

الف) تشکیل شرکت سهامی عام:

شرکت سهامی عام در ۲ مرحله مقدماتی و قطعی تشکیل می شود.

✓ مرحله مقدماتی:

فرآیند مرحله مقدماتی تشکیل شرکت سهامی عام به طور خلاصه به شرح زیر است:

- تعهد حداقل ۲۰٪ سرمایه شرکت توسط مؤسسين و پرداخت لااقل ۳۵٪ مبلغ تعهد شده در حسابی به نام «شرکت در شرف تأسیس»
- تسلیم اظهارنامه ثبت شرکت سهامی به ضمیمه طرح اعلامیه پذیره نویسی به اداره ثبت شرکتهای (اظهارنامه ثبت شرکت و طرح اساسنامه باید با قید تاریخ به امضاء کلیه مؤسسين شرکت برسد)
- صدور اجازه انتشار اعلامیه پذیره نویسی سهام توسط اداره ثبت شرکتهای
- انتشار اعلامیه پذیره نویسی از طریق جراید
- پذیره نویسی سهام توسط خریداران طی مدت تعیین شده
- دعوت مجمع عمومی مؤسس حداکثر یک ماه پس از خاتمه مدت پذیره نویسی توسط مؤسسين
- تشکیل مجمع عمومی مؤسس و انجام مراحل زیر:

*رسیدگی و احراز پذیره نویسی کلیه سهام

*مشورت در مورد اساسنامه شرکت و تصویب آن

*انتخاب اولین مدیران و بازرسان شرکت و دریافت قبولی آنها

✓ مرحله قطعی:

فرآیند مرحله قطعی تشکیل شرکت سهامی عام به طور خلاصه به شرح زیر است:

- تسلیم اساسنامه مصوب مجمع عمومی مؤسس به ضمیمه صورتجلسه مجمع و اعلامیه قبولی مدیران و بازرسان به اداره ثبت شرکتهای
- ثبت شرکت پس از بررسی مدارک و مستندات مذکور در بند «۱» بالا توسط اداره ثبت شرکتهای
- اعلام ثبت و تشکیل شرکت از طریق درج آگهی در روزنامه رسمی کشور و یکی از جراید کثیرالانتشار

ب) تشکیل شرکت سهامی خاص:

شرکت سهامی خاص تنها در یک مرحله تشکیل می شود. بنابراین برای تشکیل و ثبت شرکت سهامی خاص، تسلیم اظهارنامه ثبت شرکت به ضمیمه اساسنامه شرکت که به امضاء کلیه سهامداران رسیده باشد و اسامی اولین مدیران و بازرسان به همراه اعلامیه قبولی آنها به اداره ثبت شرکتها کفایت می کند.

اساسنامه شرکت سهامی:

همان طور که در بحث تشکیل شرکت سهامی عنوان شد، ثبت و تشکیل یک شرکت سهامی مستلزم تنظیم اساسنامه است. اساسنامه در واقع سندی است که به شرکت اعتبار داده و تمامی موارد مطرح شده در آن لازم الاجرا می باشد. بر طبق مقررات موجود اساسنامه باید شامل موارد زیر باشد:

- ✓ نام شرکت
- ✓ موضوع فعالیت شرکت
- ✓ مدت شرکت
- ✓ مرکز اصلی شرکت و محل شعبه یا شعب (در صورتی که تأسیس شعبه مد نظر باشد)
- ✓ مبلغ سرمایه شرکت و تعیین بخش نقدی و غیرنقدی آن
- ✓ تعداد سهام بانام و سهام بی نام و مبلغ اسمی آنها
- ✓ تعداد سهام ممتاز و امتیازات آن (در صورتی که صدور آن مد نظر باشد)
- ✓ تعیین مبلغ پرداخت شده هر سهم، نحوه مطالبه بقیه مبلغ اسمی هر سهم و مدت زمان مطالبه (مدت زمان مطالبه بیش از ۵ سال نمی تواند باشد)
- ✓ نحوه انتقال سهام بانام
- ✓ نحوه تبدیل سهام بانام به سهام بی نام و بالعکس
- ✓ شرایط صدور اوراق قرضه (اوراق مشارکت) (در صورتی که صدور آن مد نظر باشد)
- ✓ شرایط افزایش و کاهش سرمایه
- ✓ نحوه دعوت و اداره مجامع عمومی
- ✓ مقررات مربوط به حد نصابهای لازم جهت تشکیل مجامع عمومی
- ✓ تعداد مدیران، نحوه انتخاب و مدت زمان تصدی آنها
- ✓ تعیین وظایف و حدود اختیارات مدیران
- ✓ تعداد بازرسان، نحوه انتخاب و مدت زمان تصدی آنها
- ✓ تعیین آغاز و پایان سال مالی شرکت و تعیین زمان ارائه صورتهای مالی به بازرسان و مجمع عمومی سالانه
- ✓ نحوه انحلال اختیاری شرکت و امور مربوط به تصفیه
- ✓ نحوه تغییر اساسنامه

سازمان شرکت سهامی:

سهامداران که مالکین اصلی شرکت می باشند، شرکت را بر اساس شرایط و مقرراتی که در قوانین تجاری و اساسنامه شرکت آمده است، اداره و بر آن نظارت می نمایند. برای اداره امور شرکت، سهامداران در مجمع عمومی صاحبان سهام از میان خود افرادی را جهت عضویت در هیأت مدیره و اداره شرکت انتخاب می کنند. برنامه ها و خط مشی آتی شرکت به وسیله هیأت مدیره ترسیم و نظارت بر کار این هیأت از طریق بازرسان قانونی که منتخب سهامداران می باشند، صورت می گیرد. به موجب قانون تجارت، شرکت سهامی دارای سه رکن اساسی زیر می باشد:

۱- مجمع عمومی صاحبان سهام

۲- هیأت مدیره

۳- بازرسان

در ادامه به توضیح هر یک خواهیم پرداخت.

۱- مجمع عمومی صاحبان سهام:

مجمع عمومی، اجتماع صاحبان سهام شرکت در محلی است که بتوانند آزادانه در اطراف مسائل مربوط به اداره امور شرکت، بحث و بررسی و سپس اتخاذ تصمیم نمایند. در حقیقت مجمع عمومی هر شرکت به منزله قوه مقننه آن شرکت است. به موجب قانون تجارت، انواع مجمع عمومی در شرکتهای سهامی به شرح زیر می باشند:

الف) مجمع عمومی مؤسس (اولیه)

ب) مجمع عمومی عادی

ج) مجمع عمومی فوق العاده

❖ مجمع عمومی مؤسس (اولیه):

این مجمع تنها یکبار با شرکت مؤسسين و پذيره نويسان برگزار می گردد. به موجب قانون تجارت، مؤسسين پس از احراز اینکه تمام سرمایه شرکت تعهد گردیده و حداقل ۳۵٪ آن پرداخت شده است، مجمع عمومی مؤسس را دعوت خواهند کرد. از جمله وظایف این مجمع می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- رسیدگی به گزارش مؤسسين و تصویب آن
- احراز پذیره نویسی کلیه سهام و تأدیه مبالغ لازم
- تصویب طرح اساسنامه شرکت و در صورت لزوم اصلاح آن
- انتخاب اولین مدیران و بازرسان شرکت
- تعیین روزنامه کثیرالانتشاری که هر گونه دعوت و اعلامیه بعدی برای صاحبان سهام تا تشکیل اولین مجمع عمومی سالانه منحصراً در آن درج می گردد.

یادآوری: تشکیل مجمع عمومی مؤسس در شرکتهای سهامی خاص اختیاری است.

❖ مجمع عمومی عادی:

به موجب قانون تجارت، مجمع عمومی عادی می تواند نسبت به کلیه امور شرکت به جز آنچه که در صلاحیت مجمع عمومی مؤسس و فوق العاده است، تصمیم بگیرد. این مجمع باید سالی یکبار در زمانیکه طبق اساسنامه پیش بینی شده، تشکیل شود. از جمله وظایف این مجمع می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- استماع گزارش مدیران و بازرسان شرکت و اتخاذ تصمیم درباره گزارش آنها
 - رسیدگی و تصویب صورتهای مالی
 - تصویب سود، اندوخته ها و تصمیم گیری در رابطه با نحوه تقسیم سود بین سهامداران
 - انتخاب مدیران و بازرسان شرکت در صورتی که مدت تصدی آنها پایان یافته باشد
- نکته: مجمع عمومی عادی باید سالی یکبار برگزار شود، اما ممکن است در طول یک سال، چند مرتبه برگزار گردد. در هر حال برگزاری سالانه آن ضروری بوده و نمی توان آن را هر چند سال یکبار برگزار نمود.
- نکته: اگر مجمع عمومی عادی سالانه شرکت، خارج از موعد مقرر قانونی که در اساسنامه تعیین شده است، تشکیل شود به آن «مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده» می گویند که با مجمع عمومی فوق العاده تفاوت دارد.

❖ مجمع عمومی فوق العاده:

مجمعی است که در موارد لازم برای اتخاذ تصمیم نسبت به امور مهم و فوق العاده که از وظایف آن است، تشکیل می شود. از جمله وظایف این مجمع می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تغییر یا اصلاح اساسنامه
- تبدیل شرکت
- افزایش یا کاهش سرمایه شرکت

- تصمیم گیری در مورد صدور سهام ممتاز و امتیازات آن
- تبدیل سهام بانام به بی نام و بالعکس
- انتشار اوراق قرضه (اوراق مشارکت)
- انحلال شرکت

۲- هیأت مدیره:

شرکت سهامی به وسیله هیأت مدیره ای که از بین صاحبان سهام انتخاب شده و اعضای آن قابل عزل می باشند، اداره خواهد شد. به عبارت دیگر هیأت مدیره هر شرکت به منزله قوه مجریه آن شرکت می باشد. مدت تصدی مدیران در اساسنامه مشخص می شود، در هر حال این مدت از ۲ سال تجاوز نخواهد کرد و انتخاب مجدد مدیران نیز بلامانع است. برخی از مهمترین وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:

- انتخاب رئیس و نایب رئیس
- تعیین مدیرعامل و حدود اختیارات وی
- تهیه صورتهای مالی جهت ارائه به بازرسان و مجمع عمومی عادی سالانه
- دعوت از سهامداران جهت اداره شرکت در مجامع عمومی عادی و فوق العاده بر حسب مورد
- پرداخت سود به سهامداران حداکثر ظرف مدت ۸ ماه پس از تصویب مجمع عمومی عادی
- تخصیص اندوخته قانونی به میزان ۵٪ سود خالص در هر سال مالی

۳- بازرسان:

بازرسان رکن سوم شرکتهای سهامی می باشند و بر جریان امور شرکت و گردش کار آن نظارت دارند. بازرسان از طرف سهامداران انتخاب می شوند. مدت تصدی بازرسان در اساسنامه مشخص می شود، در هر حال این مدت از ۱ سال تجاوز نخواهد کرد و انتخاب مجدد آنها نیز بلامانع است. برخی از مهمترین وظایف بازرسان به شرح زیر است:

- اظهارنظر درباره صحت اطلاعاتی که مدیران در اختیار مجمع عمومی قرار می دهند
 - اظهارنظر درباره صحت صورتهای مالی تهیه شده توسط مدیران
 - گزارش هر گونه تخلف مدیران به اولین مجمع عمومی
 - اعلام هر گونه وقوع جرمی به مراجع قضایی صلاحیت دار و گزارش آن به اولین مجمع عمومی
- نکته: تصمیم گیری نسبت به صورتهای مالی در مجمع عمومی بدون قرائت گزارش بازرسان معتبر نخواهد بود.

اصطلاحات رایج در رابطه با سرمایه در شرکتهای سهامی:

۱- سرمایه مجاز (اسمی):

سرمایه مجاز عبارتست از تعداد سهام ضربدر ارزش اسمی هر سهم (ارزش اسمی هر سهم $\times$ تعداد سهام)، که در اساسنامه مشخص شده است و قانوناً یک شرکت سهامی می تواند منتشر کند. به عبارت دیگر مجموع سهام ممتاز و سهام عادی که در اساسنامه شرکت مندرج شده و شرکت قانوناً می تواند منتشر نماید را سرمایه مجاز می نامند.

نکته: سرمایه مجاز، تنها یک توانایی قانونی برای انتشار سهام محسوب می شود، بنابراین رویداد مالی تلقی نشده و ثبتی بابت آن انجام نمی شود.

۲- سهام صادر شده:

عبارتست از تعداد سهامی که تا تاریخ معینی قانوناً صادر شده است.

نکته: در ایران کل سرمایه مجاز باید منتشر شود اما در برخی از کشورها می توان تنها بخشی از سرمایه مجاز را صادر نمود.

۳- سهام صادر نشده:

عبارتست از تعداد سهامی که تاکنون صادر نشده است.

نکته: سهام صادر نشده + سهام صادر شده = سرمایه مجاز

۴- سهام منتشر شده در دست سهامداران:

عبارتست از تعداد سهامی که قبلاً صادر و در اختیار سهامداران گذاشته شده است.

۵- سهام خزانه:

عبارتست از سهامی که قبلاً صادر و بعداً شرکت مجدداً خریداری (بازخريد) نموده است و هنوز در اختیار شرکت است.

نکته: سهام خزانه + سهام منتشر شده در دست سهامداران = سهام صادر شده

۶- سهام تعهد شده:

سهام صادر نشده ای است که به منظور رعایت شرایط پذیره نویسی تخصیص می یابد (یعنی سهامی که به طور نسبه فروخته شده اما بهای آن هنوز پرداخت نشده است). این نوع سهام تا زمانی که مبلغ تعهد به طور کامل دریافت نشده، صادر نمی گردد. در رابطه با این نوع سهام در فصل بعد بحث خواهد شد.

پرسش:

۱- شرکت سهامی را تعریف و ویژگیهای آن را ذکر نمائید.

۲- سهم را تعریف و انواع آن را ذکر نمائید.

۳- یک سهم ممکن است چند ارزش داشته باشد، هر یک را شرح دهید.

۴- انواع شرکتهای سهامی را ذکر کرده و برخی از تفاوتهای عمده آنها را بیان نمائید.

۵- مراحل تشکیل شرکتهای سهامی عام را توضیح دهید.

۶- اساسنامه چیست و اهم مواردی که باید در آن ذکر شود را نام ببرید.

۷- ارکان شرکتهای سهامی را نام برده، در هر یک مختصر توضیحی دهید.

۸- وظایف مجمع عمومی عادی را ذکر نمائید.

۹- برخی از وظایف مدیران و بازرسان را ذکر نمائید.

۱۰- منظور از سرمایه مجاز چیست.

فصل دوم:

حسابداری انتشار سهام

قبل از شروع بحث، ذکر چند نکته ضروری است:

در شرکتهای سهامی به دلیل تعداد زیاد سهامداران، افتتاح حساب سرمایه برای تک تک آنها مقدور نمی باشد لذا اگر شرکت سهامی تنها یک نوع سهام، مثلاً سهام عادی صادر نموده باشد برای مجموع سرمایه ها از یک حساب تحت عنوان «سرمایه سهام عادی» و اگر بیش از یک نوع سهام، مثلاً سهام عادی و سهام ممتاز صادر نموده باشد، برای هر نوع سهام، حساب سرمایه سهام جداگانه و مختص به همان نوع از سهام مورد استفاده قرار می گیرد.

در تمام شرایط حساب سرمایه سهام بیانگر "ارزش اسمی" سهام بوده مگر آنکه سهام فاقد ارزش اسمی باشد.

معادله حسابداری در شرکتهای سهامی به صورت «حقوق صاحبان سهام + بدهی = دارایی» است که حقوق صاحبان سهام مفهوم بسیار گسترده ای دارد.

روشهای انتشار (فروش) سهام:

به طور کلی یک شرکت سهامی می تواند به ۴ روش اقدام به انتشار سهام خود نماید:

۱- انتشار نقدی سهام

۲- انتشار غیرنقدی سهام (انتشار سهام در مقابل اموال و خدمات)

۳- انتشار سهام به صورت یکجا (انتشار گروهی سهام)

۴- انتشار سهام بر مبنای تعهد پرداخت (پذیره نویسی سهام)

۱- انتشار نقدی سهام

در این روش، شرکت سهامی در زمان انتشار، کل مبلغ سهام را به طور نقد دریافت نموده و برگه سهام رسمی را صادر و در اختیار سهامداران قرار می دهد. این روش به یکی از حالتهاى زیر رخ می دهد:

الف) به ارزش اسمی

ب) بیشتر از ارزش اسمی

ج) کمتر از ارزش اسمی

د) فاقد ارزش اسمی

الف) انتشار نقدی سهام به ارزش اسمی:

در این حالت شرکت سهامی، سهام خود را به ارزش اسمی (مبلغی که بر روی ورقه سهام قید شده است) صادر می نماید.

مثال ۱) شرکت سهامی البرز در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۱ تعداد ۴۰۰۰ سهم ممتاز ۳۰۰ ریالی و ۷۰۰۰ سهم عادی ۵۰۰ ریالی خود را

نقداً به ارزش اسمی به فروش می رساند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم و تنظیم ترازنامه

۹۰/۲/۱ وجه نقد ۱.۲۰۰.۰۰۰ ۴.۰۰۰×۳۰۰

سهام ممتاز ۱.۲۰۰.۰۰۰ ۴.۰۰۰×۳۰۰

بابت انتشار سهام ممتاز

۹۰/۲/۱ وجه نقد ۳.۵۰۰.۰۰۰ ۷.۰۰۰×۵۰۰

سهام عادی ۳.۵۰۰.۰۰۰ ۷.۰۰۰×۵۰۰

بابت انتشار سهام عادی

داراییها:	بدهی ها:
وجه نقد	-
۴.۷۰۰.۰۰۰	
	حقوق صاحبان سهام:
	سهام ممتاز
	۱.۲۰۰.۰۰۰
	سهام عادی
	۳.۵۰۰.۰۰۰
۴.۷۰۰.۰۰۰	۴.۷۰۰.۰۰۰

ب) انتشار نقدی سهام به بیشتر از ارزش اسمی:

در این حالت شرکت سهامی، سهام خود را به مبلغی بیشتر از ارزش اسمی به فروش می رساند. تفاوت بین مبلغ فروش و ارزش اسمی را «صرف سهام» می نامند.
نکته: حساب صرف سهام یک حساب دائمی بوده و به عنوان افزایش دهنده بخش حقوق صاحبان سهام در ترازنامه گزارش می شود.

مثال (۲) اطلاعات مثال ۱ را با این فرض در نظر بگیرید که هر سهم ممتاز به مبلغ ۳۵۰ ریال و هر سهم عادی به مبلغ ۶۰۰ ریال نقداً به فروش برسند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم و تنظیم ترازنامه

۹۰/۲/۱: وجه نقد	۱.۴۰۰.۰۰۰	۴.۰۰۰×۳۵۰
سهام ممتاز	۱.۲۰۰.۰۰۰	۴.۰۰۰×۳۰۰
صرف سهام ممتاز	۲۰۰.۰۰۰	۴.۰۰۰×۵۰
بابت انتشار سهام ممتاز		
۹۰/۲/۱: وجه نقد	۴.۲۰۰.۰۰۰	۷.۰۰۰×۶۰۰
سهام عادی	۳.۵۰۰.۰۰۰	۷.۰۰۰×۵۰۰
صرف سهام عادی	۷۰۰.۰۰۰	۷.۰۰۰×۱۰۰
بابت انتشار سهام عادی		

داراییها:	بدهی ها:
وجه نقد	-
۵۶۰۰.۰۰۰	
	حقوق صاحبان سهام:
	سهام ممتاز
	۱.۲۰۰.۰۰۰
	صرف سهام ممتاز
	۲۰۰.۰۰۰
	سهام عادی
	۳.۵۰۰.۰۰۰
	صرف سهام عادی
	۷۰۰.۰۰۰
۵۶۰۰.۰۰۰	۵۶۰۰.۰۰۰

ج) انتشار نقدی سهام به کمتر از ارزش اسمی:

در این حالت شرکت سهامی، سهام خود را به مبلغی کمتر از ارزش اسمی به فروش می رساند. تفاوت بین مبلغ فروش و ارزش اسمی را «کسر سهام» می نامند.

نکته: حساب کسر سهام یک حساب دائمی بوده و به عنوان کاهنده بخش حقوق صاحبان سهام در ترازنامه گزارش می شود.

نکته: انتشار سهام به کمتر از ارزش اسمی در ایران ممنوع است.

مثال ۳) اطلاعات مثال ۱ را با این فرض در نظر بگیرید که هر سهم ممتاز به مبلغ ۲۰۰ ریال و هر سهم عادی به مبلغ ۴۵۰ ریال نقداً به فروش برسند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم و تنظیم ترازنامه

۴۰۰۰×۲۰۰	۸۰۰.۰۰۰	وجه نقد	۹۰/۲/۱
۴۰۰۰×۱۰۰	۴۰۰.۰۰۰	کسر سهام ممتاز	
۴۰۰۰×۳۰۰	۱.۲۰۰.۰۰۰	سهام ممتاز	
		بابت انتشار سهام ممتاز	
۷.۰۰۰×۴۵۰	۳.۱۵۰.۰۰۰	وجه نقد	۹۰/۲/۱
۷.۰۰۰×۵۰	۳۵۰.۰۰۰	کسر سهام عادی	
۷.۰۰۰×۵۰۰	۳.۵۰۰.۰۰۰	سهام عادی	
		بابت انتشار سهام عادی	

دارائی ها:	بدهی ها:
وجه نقد	۳.۹۵۰.۰۰۰
	حقوق صاحبان سهام:
	سهام ممتاز ۱.۲۰۰.۰۰۰
	کسر سهام ممتاز (۴۰۰.۰۰۰)
	سهام عادی ۳.۵۰۰.۰۰۰
	کسر سهام عادی (۳۵۰.۰۰۰)
۳.۹۵۰.۰۰۰	۳.۹۵۰.۰۰۰

د) انتشار نقدی سهام فاقد ارزش اسمی:

در برخی از کشورها، شرکتهای سهامی اجازه دارند سهام خود را بدون درج ارزش اسمی بر روی ورقه سهام منتشر نمایند. در چنین شرایطی معمولاً از طرف هیأت مدیره و یا قانون، برای هر سهم ارزشی تعیین می شود که اصطلاحاً به آن «ارزش اظهار شده» می گویند. البته ممکن است این نوع سهام هیچگونه ارزشی برای آن نیز تعیین نشود.

نکته: چنانچه سهام فاقد ارزش اسمی دارای ارزش اظهار شده باشد، این مبلغ در حکم ارزش اسمی برای آن سهام خواهد بود.

نکته: انتشار سهام فاقد ارزش اسمی در ایران ممنوع است.

نکته: مزایای عمده انتشار سهام فاقد ارزش اسمی به طور خلاصه به شرح زیر است:

از ایجاد بدهی احتمالی برای صاحبان سهام نسبت به مواردی که سهام با کسر نسبت به ارزش اسمی صادر گردیده، جلوگیری می کند.

در برخی از کشورها، مالیات کمتری نسبت به سود سهام فاقد ارزش اسمی تعلق می گیرد.

مثال) شرکت سهامی البرز دارای ۳۰۰۰ سهم عادی فاقد ارزش اسمی است. این شرکت ۶۰٪ از سهام خود را (۱۸۰۰ سهم) در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۱ به مبلغ هر سهم ۷۰۰ ریال و مابقی را در تاریخ ۱۳۹۰/۴/۱ به مبلغ هر سهم ۹۰۰ ریال نقداً به فروش می رساند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم در هر یک از حالات مستقل زیر؛

حالت اول) سهام مورد نظر دارای ارزش اظهار شده نباشد.

حالت دوم) سهام مورد نظر دارای ارزش اظهار شده ای از طرف هیأت مدیره به مبلغ هر سهم ۷۰۰ ریال باشد.

حالت اول:

۱.۲۶۰.۰۰۰	وجه نقد	۹۰/۳/۱
۱.۲۶۰.۰۰۰	سهام عادی-فاقد ارزش اسمی	
	بابت انتشار سهام عادی فاقد ارزش اسمی	

۱۰۸۰.۰۰۰ وجه نقد ۹۰/۴/۱

سهم عادی-فاقد ارزش اسمی ۱۰۸۰.۰۰۰ ۱.۲۰۰×۹۰۰
بابت انتشار سهم عادی فاقد ارزش اسمی

حالت دوم:

۱۸۰۰×۷۰۰ ۱.۲۶۰.۰۰۰ وجه نقد ۹۰/۳/۱

سهم عادی-فاقد ارزش اسمی ۱.۲۶۰.۰۰۰ ۱۸۰۰×۷۰۰
بابت انتشار سهم عادی فاقد ارزش اسمی

۱.۲۰۰×۹۰۰ ۱۰۸۰.۰۰۰ وجه نقد ۹۰/۴/۱

سهم عادی-فاقد ارزش اسمی ۸۴۰.۰۰۰ ۱.۲۰۰×۷۰۰

صرف سهم عادی ۲۴۰.۰۰۰ ۱.۲۰۰×۲۰۰

بابت انتشار سهم عادی فاقد ارزش اسمی

۲-انتشار غیرنقدی سهام (انتشار سهام در مقابل اموال و خدمات)

در این روش، شرکت سهامی در زمان انتشار سهام به جای دریافت وجه نقد، داراییهای غیرنقدی (زمین، ساختمان، ماشین آلات و ...) یا خدمات دریافت می کند. در این موارد دارایی یا خدمات دریافت شده بر اساس ارزش بازار (ارزش متعارف) سهام صادر شده یا ارزش بازار دارایی یا خدمات دریافت شده، هر کدام که قابل اتکاءتر و مشخص تر باشد، ثبت می شود. به طور کلی در چنین مواردی ۴ حالت رخ می دهد:

ارزش بازار حالت	۱	۲	۳	۴
سهم صادر شده	✓	-	✓	-
دارایی دریافت شده	-	✓	✓	-
ملاک ثبت	سهم صادر شده	دارایی دریافت شده	سهم صادر شده	نظر هیأت مدیره

در انتشار غیرنقدی سهام، مسأله تعیین ارزش جهت دارایی دریافت شده، مسأله ای بسیار مهم است. بدین ترتیب که اگر دارایی دریافت شده بیش از واقع ارزشیابی شود، حقوق صاحبان سهام نیز بیش از واقع گزارش خواهد شد در نتیجه ارزش دفتری سهام نیز بیش از واقع خواهد بود که چنین وضعیتی باعث ایجاد «سهم کم مایه (رقیق یا آبدار)» می گردد. از طرف دیگر اگر دارایی دریافت شده کمتر از واقع ارزشیابی شود در نتیجه حقوق صاحبان سهام نیز کمتر از واقع گزارش خواهد شد که چنین وضعیتی منجر به ایجاد «اندوخته مخفی» می گردد که ارائه آن در ترازنامه با اصول حسابداری متناقض است.

مثال) شرکت سهامی زاگرس در تاریخ ۱۳۹۰/۵/۱ در ازای دریافت یک ساختمان، ۶.۰۰۰ سهم عادی ۲۰.۰۰۰ ریالی صادر نمود.

مطلوب است: انجام ثبت لازم در هر یک از حالات مستقل زیر؛

حالت اول) در تاریخ یاد شده ارزش بازار سهم صادره برابر با ۲.۳۰۰ ریال بوده در حالی که ارزش بازار ساختمان دریافت شده مشخص نمی باشد.

حالت دوم) در تاریخ یاد شده ارزش بازار سهم صادره مشخص نبوده در حالی که ارزش بازار ساختمان دریافت شده برابر با ۱۱.۴۰۰.۰۰۰ ریال می باشد.

حالت سوم) در تاریخ یاد شده ارزش بازار سهم صادره برابر با ۲.۱۵۰ ریال و ارزش بازار ساختمان دریافت شده برابر با ۱۴.۰۰۰.۰۰۰ ریال می باشد.

حالت چهارم) در تاریخ یاد شده ارزش بازار سهم صادره مشخص نبوده و ارزش بازار ساختمان دریافت شده نیز مشخص نمی باشد لذا طبق نظر هیأت مدیره ارزش ساختمان برابر با ۱۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال می باشد.

حالت اول:

۶.۰۰۰×۲.۳۰۰	۱۳.۸۰۰.۰۰۰	ساختمان ۹۰/۵/۱
۶.۰۰۰×۲.۰۰۰	۱۲.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
	۱۸۰۰.۰۰۰	صرف سهام عادی
بابت دریافت یک ساختمان در قبال صدور سهام عادی		

حالت دوم:

	۱۱.۴۰۰.۰۰۰	ساختمان ۹۰/۵/۱
	۶۰۰.۰۰۰	کسر سهام عادی
۶.۰۰۰×۲.۰۰۰	۱۲.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
بابت دریافت یک ساختمان در قبال صدور سهام عادی		

حالت سوم:

۶.۰۰۰×۲.۱۵۰	۱۲.۹۰۰.۰۰۰	ساختمان ۹۰/۵/۱
۶.۰۰۰×۲.۰۰۰	۱۲.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
	۹۰۰.۰۰۰	صرف سهام عادی
بابت دریافت یک ساختمان در قبال صدور سهام عادی		

حالت چهارم:

	۱۰.۰۰۰.۰۰۰	ساختمان ۹۰/۵/۱
	۲.۰۰۰.۰۰۰	کسر سهام عادی
۶.۰۰۰×۲.۰۰۰	۱۲.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
بابت دریافت یک ساختمان در قبال صدور سهام عادی		

۳- انتشار سهام به صورت یکجا (انتشار گروهی سهام)

معمولاً شرکتهای سهامی هر یک از انواع سهام خود را به طور جداگانه به فروش می رسانند اما گاهی اتفاق می افتد که یک شرکت سهامی دو یا چند نوع از سهام خود را یکجا و به مبلغ مشخصی به فروش برساند یا دو یا چند نوع از سهام خود را در مبادله با مابه ازای غیرنقدی (مانند دریافت زمین، ساختمان و ...) صادر نماید. در مواردی که دو یا چند نوع از سهام در قبال مبلغ معینی فروخته و صادر می شود، کل مبلغ باید به طور منطقی بین انواع سهام تخصیص داده شود. در این گونه موارد ۳ روش به شرح زیر مورد استفاده قرار می گیرد:

الف) روش ارزش نسبی: این روش زمانی به کار می رود که ارزش بازار انواع سهام مشخص یا قابل تعیین باشد زیرا فرآیند تخصیص بر اساس ارزش بازار هر یک از انواع سهام صورت می پذیرد.

ب) روش تفاضلی: این روش زمانی به کار می رود که ارزش بازار یک یا چند نوع از سهام مشخص یا قابل تعیین نباشد. در این روش فرآیند تخصیص ابتدا برای سهامی که ارزش بازار آن مشخص یا قابل تعیین است، انجام می شود و سپس باقیمانده مبلغ به سهامی که ارزش بازار آن نامشخص یا غیرقابل تعیین است، تخصیص می یابد.

ج) روش ارزش اسمی: این روش زمانی به کار می رود که ارزش بازار هیچ کدام از انواع سهام مشخص یا قابل تعیین نباشد. در این روش فرآیند تخصیص بر اساس ارزش اسمی انواع سهام انجام می شود.

ارزش بازار	۱	۲	۳
حالت			
سهام ممتاز	✓	یکی از انواع	-
سهام عادی	✓	سهام	-
روش	ارزش نسبی	تفاضلی	ارزش اسمی

مثال) شرکت سهامی دماوند در تاریخ ۱۳۹۰/۶/۱ تعداد ۵۰۰ سهم ممتاز ۸۰۰ ریالی و تعداد ۱۰۰۰۰ سهم عادی ۱۰۰۰۰ ریالی خود را به صورت یکجا صادر و جمعاً مبلغ ۴.۸۰۰.۰۰۰ ریال دریافت نمود. مطلوب است: انجام ثبت لازم در هر یک از حالات مستقل زیر:

حالت اول) در تاریخ یاد شده ارزش بازار هر سهم ممتاز ۲۰۰۰ ریال و ارزش بازار هر سهم عادی ۴۰۰۰ ریال می باشد.
حالت دوم) در تاریخ یاد شده ارزش بازار هر سهم ممتاز قابل تعیین نمی باشد اما ارزش بازار هر سهم عادی ۴۵۰۰ ریال می باشد.

حالت سوم) در تاریخ یاد شده ارزش بازار هر سهم ممتاز و هر سهم عادی قابل تعیین نمی باشد.

حالت اول: روش ارزش نسبی

ارزش بازار سهام ممتاز $500 \times 2000 = 1.000.000$

ارزش بازار سهام عادی $1.000 \times 4000 = 4.000.000$

ارزش بازار کل سهام ۵.۰۰۰.۰۰۰

مبلغ قابل تخصیص به سهام ممتاز $960.000 = 4.800.000 \times \frac{1.000.000}{5.000.000}$

مبلغ قابل تخصیص به سهام عادی $3.840.000 = 4.800.000 \times \frac{4.000.000}{5.000.000}$

۱۳۹۰/۶/۱: وجه نقد ۴۸۰۰.۰۰۰

۴۰۰.۰۰۰	سهام ممتاز
۵۶۰.۰۰۰	صرف سهام ممتاز
۱.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
۲۸۴۰.۰۰۰	صرف سهام عادی

بابت انتشار سهام ممتاز و عادی به صورت یکجا

حالت دوم: روش تفاضلی

ارزش بازار سهام عادی (مبلغ قابل تخصیص به سهام عادی) $1.000 \times 4500 = 4.500.000$

مبلغ قابل تخصیص به سهام ممتاز $300.000 = 4.500.000 - 4.800.000$

۱۳۹۰/۶/۱: وجه نقد ۴۸۰۰.۰۰۰

۱۰۰.۰۰۰	کسر سهام ممتاز
۴۰۰.۰۰۰	سهام ممتاز
۱.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
۳۵۰۰.۰۰۰	صرف سهام عادی

بابت انتشار سهام ممتاز و عادی به صورت یکجا

حالت سوم: روش ارزش اسمی

ارزش اسمی سهام ممتاز $500 \times 800 = 400.000$

ارزش اسمی سهام عادی $1.000 \times 1.000 = 1.000.000$

ارزش اسمی کل سهام ۱.۴۰۰.۰۰۰

مبلغ قابل تخصیص به سهام ممتاز $1.371.428 = 4.800.000 \times \frac{400.000}{1.400.000}$

مبلغ قابل تخصیص به سهام عادی $3.428.572 = 4.800.000 \times \frac{1.000.000}{1.400.000}$

۱۳۹۰/۶/۱: وجه نقد ۴۸۰۰.۰۰۰

۴۰۰.۰۰۰	سهام ممتاز
۹۷۱.۴۲۸	صرف سهام ممتاز
۱.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی
۲.۴۲۸.۵۷۲	صرف سهام عادی

بابت انتشار سهام ممتاز و عادی به صورت یکجا

۴-انتشار سهام بر مبنای تعهد پرداخت (پذیره نویسی سهام)

تعهد پرداخت وجه سهام، از ناحیه اشخاص را اصطلاحاً پذیره نویسی سهام می نامند. در این روش، شرکت سهامی بخشی از مبلغ سهام را در تاریخ پذیره نویسی از پذیره نویسان دریافت کرده و باقیمانده طی یک یا چند قسط معین در آینده دریافت می شود. فرآیند انتشار سهام بر مبنای تعهد پرداخت از طریق مراحل زیر تشریح می شود:

الف) پذیره نویسی سهام:

مؤسسين يك شركت سهامی اگر توانایی تأمین سرمایه مورد نیاز را نداشته باشند، اقدام به تشکیل شرکت سهامی عام می نمایند. همان گونه که در فصل اول بیان گردید، در این مواقع آنها باید حداقل ۲۰٪ سرمایه شرکت را خود تعهد کرده و لااقل ۳۵٪ از مبلغ تعهد شده را در حسابی به نام شرکت در شرف تأسیس به یکی از بانکها بسپارند. اگر مؤسسين بخشی از حداقل واریزی خود را به صورت داراییهای غیرنقدی به بانک تودیع نمایند، این داراییها باید قبل از تشکیل مجمع عمومی مؤسس توسط کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی شده و نظر کارشناس در اختیار مجمع قرار گیرد.

نکته: عملیات حسابداری مربوط به شرکت سهامی عام تا قبل از تشکیل رسمی شرکت، در دفاتر غیررسمی که اصطلاحاً به آنها «دفاتر مؤسسين» گفته می شود، انجام می شود.

نکته: تا زمان تشکیل رسمی شرکت، کلیه وجوه در حسابی تحت عنوان «بانک-شرکت در شرف تأسیس» واریز می گردد که غیرقابل برداشت است.

مثال) مؤسسين شركت سهامی عام سیلان قصد دارند شرکت را با سرمایه ۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال (شامل ۱۰۰.۰۰۰ سهم عادی ۱.۰۰۰ ریالی) تشکیل دهند به همین منظور آنها در تاریخ ۱۳۹۰/۲/۱ معادل ۳۰٪ سرمایه را خود تعهد کرده و ۴۰٪ از مبلغ تعهد شده را به شکل وجه نقد ۷.۰۰۰.۰۰۰ ریال، زمین ۲.۰۰۰.۰۰۰ ریال و ساختمان ۳.۰۰۰.۰۰۰ ریال به بانک سپردند. آورده غیرنقدی مؤسسين توسط کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی شده است.

$$100.000.000 \times \frac{30}{100} = 30.000.000 \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{وجه نقد } 7.000.000 \\ \text{زمین } 2.000.000 \\ \text{ساختمان } 3.000.000 \end{array} \right. \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{نقد و غیرنقد } 40\% = 12.000.000 \\ \text{تعهد } 60\% = 18.000.000 \end{array} \right.$$

دفاتر مؤسسين:

۹۰/۲/۱: بانک-شرکت در شرف تأسیس ۷.۰۰۰.۰۰۰

زمین ۲.۰۰۰.۰۰۰

ساختمان ۳.۰۰۰.۰۰۰

تعهد صاحبان سهام ۱۸.۰۰۰.۰۰۰

سهام عادی پذیره نویسی شده ۳۰.۰۰۰.۰۰۰

بابت پذیره نویسی سهام از مؤسسين

نکته: حساب تعهد صاحبان سهام یک حساب دائمی بوده و در ترازنامه گزارش می شود که در رابطه با آن ۳ دیدگاه مختلف وجود دارد. بدین صورت که اگر انتظار رود:

الف) ظرف یک سال وصول شود، جزء داراییهای جاری تلقی می شود.

ب) بیشتر از یک سال وصول شود، جزء داراییهای غیرجاری (در سرفصل سایر داراییها) تلقی می شود.

ج) برنامه ای برای وصول آن وجود نداشته باشد، به عنوان یک حساب کاهنده سهام عادی پذیره نویسی شده در بخش حقوق صاحبان سهام گزارش می شود.

نکته: تا زمانی که حساب تعهد صاحبان سهام، تصفیه نشده باشد باید از لفظ «سهام عادی پذیره نویسی شده» استفاده نمود.

پس از پذیره نویسی مؤسسين مدارک لازم به اداره ثبت شرکتها تسلیم می شود. اداره ثبت شرکتها پس از بررسی مدارک، مجوز انتشار اعلامیه پذیره نویسی را صادر می کند. سپس مؤسسين اعلامیه پذیره نویسی را در روزنامه رسمی آگهی نموده و عامه مردمی که علاقه مند به پذیره نویسی سهام شرکت هستند با مراجعه به بانک مربوطه ظرف مدت تعیین شده مبلغ مورد نظر را واریز می نمایند.

ادامه مثال) مؤسسين شرکت سهامی سبلان، با ارائه مدارک لازم به اداره ثبت شرکتها، اجازه انتشار اعلاميه پذيره نویسی عمومی را دریافت نمودند که با انتشار آن در روزنامه رسمی بقیه سهام توسط مردم پذیره نویسی شد و متعهدین مبلغ لازم را تا تاریخ ۱۳۹۰/۳/۱ به بانک واریز نمودند.

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{نقد } 40\% = 28.000.000 \\ \text{تعهد } 60\% = 42.000.000 \end{array} \right.$$

$$100.000.000 \times 70\% = 70.000.000$$

۹۰/۳/۱: بانک-شرکت در شرف تأسیس ۲۸.۰۰۰.۰۰۰
تعهد صاحبان سهام ۴۲.۰۰۰.۰۰۰
سهام عادی پذیره نویسی شده ۷۰.۰۰۰.۰۰۰

بابت پذیره نویسی سهام از مردم

ب) ثبت شرکت در اداره ثبت شرکتها:

در این مرحله مؤسسين، مجمع عمومی مؤسس را برگزار نموده و با انتخاب اولین مدیران و بازرسان شرکت، مدارک لازم را به اداره ثبت شرکتها تسلیم می نمایند. پس از بررسی و تأیید مدارک توسط اداره ثبت شرکتها، شرکت رسماً به ثبت می رسد. با تشکیل رسمی شرکت، دفاتر قانونی نیز دریافت شده و باید مانده حسابهای ثبت شده در دفاتر مؤسسين با ثبت معکوس بسته شده و به دفاتر قانونی انتقال یابد. باید توجه داشت که در مراحل مختلف تأسیس، هزینه هایی مانند هزینه تهیه اساسنامه، هزینه وکلا و مشاوران حقوقی، هزینه درج آگهی در روزنامه، هزینه مشاوره مالی و حسابداری، هزینه برگزاری مجمع عمومی مؤسس، هزینه چاپ و صدور گواهینامه های موقت سهام، هزینه ثبت شرکت در اداره ثبت شرکتها و ... روی می دهد. از آنجایی که تا زمان تشکیل رسمی شرکت، برداشت از حساب بانک شرکت در شرف تأسیس مجاز نیست، این هزینه ها توسط مؤسسين پرداخت می شود. با تشکیل رسمی شرکت، حساب بانک شرکت در شرف تأسیس بسته شده و مانده آن به حساب جاری شرکت منتقل می شود و برداشت از آن توسط مدیران مجاز می گردد. بدین ترتیب می توان طلب مؤسسين بابت هزینه های تأسیس را از حساب جاری شرکت به آنها پرداخت نمود.

ادامه مثال) در طی دوران تأسیس و تا تاریخ ۱۳۹۰/۴/۵ هزینه هایی به مبلغ ۸۰۰.۰۰۰ ریال توسط آقای احمدی یکی از مؤسسين شرکت پرداخت گردید.

۹۰/۴/۵: هزینه های تأسیس ۸۰۰.۰۰۰
حسابهای پرداختی-آقای احمدی ۸۰۰.۰۰۰

بابت پرداخت هزینه های تأسیس

نکته: در رابطه با نحوه برخورد با حساب هزینه های تأسیس ۳ دیدگاه مختلف وجود دارد که عبارتند از:

الف) هزینه های تأسیس باید به عنوان یک حساب «هزینه» تلقی شده و در پایان دوره مالی در صورتحساب سود و زیان منعکس شود.

ب) هزینه های تأسیس باید به عنوان یک حساب «دارایی» تلقی شده و در پایان دوره مالی در ترازنامه (در سرفصل سایر داراییها-مخارج انتقالی به سنوات آتی) منعکس شود. این حساب باید ظرف مدت ۱۰ سال به روش خط مستقیم مستهلک شود.

ج) هزینه های تأسیس باید با حساب صرف سهام تهاتر شود.

دیدگاه برتر، دیدگاه دوم است.

ادامه مثال) شرکت پس از انجام تشریفات قانونی در تاریخ ۱۳۹۰/۴/۱۰ به ثبت رسید و دفاتر قانونی دریافت شد.

۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی پذیره نویسی شده
۸۰۰.۰۰۰	حسابهای پرداختی-آقای احمدی
۳۵.۰۰۰.۰۰۰	بانک-شرکت در شرف تأسیس
۲.۰۰۰.۰۰۰	زمین
۳.۰۰۰.۰۰۰	ساختمان
۶۰.۰۰۰.۰۰۰	تعهد صاحبان سهام
۸۰۰.۰۰۰	هزینه های تأسیس

بابت بستن حسابها در دفاتر مؤسسين

دفاتر قانونی:

۳۵.۰۰۰.۰۰۰	بانک
۲.۰۰۰.۰۰۰	زمین
۳.۰۰۰.۰۰۰	ساختمان
۶۰.۰۰۰.۰۰۰	تعهد صاحبان سهام
۸۰۰.۰۰۰	هزینه های تأسیس
۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰	سهام عادی پذیره نویسی شده
۸۰۰.۰۰۰	حسابهای پرداختی-آقای احمدی

بابت افتتاح حسابها در دفاتر قانونی

ادامه مثال) طلب آقای احمدی در تاریخ ۱۳۹۰/۴/۱۲ به وی پرداخت شد.

۸۰۰.۰۰۰	حسابهای پرداختی-آقای احمدی
۸۰۰.۰۰۰	بانک

بابت تصفیه حساب با آقای احمدی

ج) مطالبه مبلغ پرداخت نشده سهام:

اگر شرکت سهامی قصد مطالبه تمام یا بخشی از مبلغ دریافت نشده را داشته باشد، باید از طریق درج آگهی در روزنامه رسمی که آگهی های شرکت در آن منتشر می شود، موضوع را به اطلاع کلیه پذیره نویسان برساند و مهلت مناسبی نیز برای واریز آن در نظر بگیرد. مبلغ دریافت نشده سهام باید ظرف مدت مقرر در اساسنامه (حداکثر ۵ سال) و از کلیه پذیره نویسان و بدون تبعیض مطالبه شود.

ادامه مثال) شرکت سهامی سیلان ۵۰٪ از مبلغ پذیره نویسی شده را در تاریخ ۱۳۹۰/۵/۱ مطالبه نمود و مهلت ۲ ماهه ای جهت واریز آن توسط پذیره نویسان در نظر گرفت.

۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰×۵۰٪	۵۰.۰۰۰.۰۰۰	حسابهای دریافتی-طلب از صاحبان سهام
۵۰.۰۰۰.۰۰۰	تعهد صاحبان سهام	

بابت مطالبه ۵۰٪ از مبلغ پذیره نویسی شده

ادامه مثال) کلیه پذیره نویسان تا تاریخ تعیین شده به بانک مراجعه و مبلغ مورد نظر را نقداً واریز نمودند.

۵۰.۰۰۰.۰۰۰	بانک
۵۰.۰۰۰.۰۰۰	حسابهای دریافتی-طلب از صاحبان سهام

بابت واریز ۵۰٪ از مبلغ پذیره نویسی شده

د) خودداری صاحبان سهام از انجام تعهدات:

در مواردی ممکن است یک یا چند پذیره نویس بعد از انجام بخشی از تعهدات، از انجام بقیه تعهدات خودداری نمایند. در این صورت با توجه به شرایط قرارداد پذیره نویسی یکی از حالت های زیر رخ می دهد:

- برگشت مبلغ پرداخت شده به پذیره نویس که در این صورت ثبت معکوس پذیره نویسی انجام می شود.
- صدور سهام فقط به اندازه مبلغی که پذیره نویس پرداخت نموده است.
- ضبط تمامی مبلغ پرداخت شده توسط پذیره نویس به نفع شرکت.

- برگشت مبلغ پرداخت شده به پذیره نویس پس از کسر هزینه های پذیره نویسی و فروش مجدد سهام.

در زمینه خودداری صاحبان سهام از انجام تعهدات، قانون تجارت این گونه مقرر داشته است:

«اگر پذیره نویسان در مهلت مقرر نسبت به پرداخت تعهد خود اقدام ننمایند، نسبت به هر مبلغی که پرداخت نشده است، خسارت دیرکرد از قرار نرخ رسمی بهره بعلاوه ۴٪ در سال به مبلغ پرداخت نشده اضافه خواهد شد و در صورتی که پذیره نویس بعد از یک ماه از تاریخ اخطار نسبت به مبلغ مورد مطالبه و خسارت تأخیر اقدام ننماید، شرکت سهام را در صورتی که در بورس پذیرفته شده باشد از طریق بورس و در غیر این صورت از طریق مزایده به فروش خواهد رساند. از مبلغ حاصل از فروش مجدد سهام ابتدا کلیه هزینه های مربوطه و خسارت دیرکرد کسر می شود و در صورتی که خالص باقیمانده از بدهی پذیره نویس به شرکت بیشتر باشد، مابه التفاوت به وی مسترد می گردد.»

ادامه مثال) شرکت سهامی سبلان، در تاریخ ۱۳۹۰/۸/۱ بقیه مبلغ پذیره نویسی شده را مطالبه نمود و مهلت ۱ ماهه ای جهت واریز آن توسط پذیره نویسان در نظر گرفت.

درصد پرداخت نشده پذیره نویسی $10\% = (40\% + 50\%) - 100\%$

$$100.000.000 \times 10\%$$

۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰

۹۰/۸/۱: حسابهای دریافتنی-طلب از صاحبان سهام

۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰

تعهد صاحبان سهام

بابت مطالبه باقیمانده مبلغ پذیره نویسی شده

ادامه مثال) تمامی پذیره نویسان به جز آقای شریفی که ۵۰۰ سهم را پذیره نویسی نموده بود تا تاریخ تعیین شده به بانک

مراجعه و مبلغ

مورد نظر را

نقداً واریز

نمودند.

کل مبلغ پذیره نویسی شده توسط آقای شریفی $500 \times 1.000 = 500.000$

درصد باقیمانده و پرداخت نشده آقای شریفی $10\% = (40\% + 50\%) - 100\%$

مبلغ باقیمانده و پرداخت نشده آقای شریفی $500.000 \times 10\% = 50.000$

مبلغ دریافت شده از بقیه سهامداران $9.950.000 - 50.000 = 9.900.000$

۹.۹۵۰.۰۰۰

۹۰/۹/۱: بانک

ادامه مثال)

حسابهای دریافتنی-طلب از آقای شریفی

شرکت سهامی

۵۰.۰۰۰

سبلان، در

حسابهای دریافتنی-طلب از صاحبان سهام

۱۰.۰۰۰.۰۰۰

بابت واریز بخشی از باقیمانده مبلغ پذیره نویسی شده

تاریخ

۱۳۹۰/۱۱/۱ سهام مربوط به آقای شریفی را به مبلغ هر سهم ۱.۲۰۰ ریال به فروش می رساند. هزینه های فروش مجدد این

سهام ۲۰.۰۰۰ ریال پرداخت شد. (مدت دیرکرد ۳ ماه و نرخ رسمی بهره ۱۰٪ در سال می باشد)

۵۰۰×۱.۲۰۰

۹۰/۱۰/۱: بانک ۶۰۰.۰۰۰

۵۰.۰۰۰

حسابهای دریافتنی-طلب از آقای شریفی

$$50.000 \times 10\% \times \frac{3}{12}$$

۱.۲۵۰

درآمد بهره

۵۴۸.۷۵۰

حسابهای پرداختنی-آقای شریفی

بابت فروش مجدد سهام آقای شریفی

۲۰.۰۰۰

۹۰/۱۰/۱: حسابهای پرداختنی-آقای شریفی

۲۰.۰۰۰

بانک

بابت پرداخت هزینه های فروش مجدد سهام آقای شریفی

نکته: هر چند آقای شریفی از بابت سهام فوق تنها ۴۵۰.۰۰۰ ریال $(500.000 \times 90\%)$ پرداخت نموده بود ولی از آنجا که سهام

وی به قیمتی بیشتر از قیمت پذیره نویسی به فروش رسید، لذا مبلغ دریافتی وی (528.750) ریال بیشتر از مبلغ پرداخت شده او

می باشد. شرکت سبلان از مبادلات فروش مجدد سهام آقای شریفی هیچ سود و زبانی شناسایی نمی کند و صرفاً به عنوان یک

واسطه، به فروش سهام آقای شریفی از طرف وی اقدام می نماید. چنانچه سهام آقای شریفی به قیمتی کمتر از مبلغ پرداخت

شده به فروش می رسید یا هزینه های مرتبط با تملک و فروش، موجب می شد که مبلغ خالص قابل پرداخت کمتر از ۴۵۰.۰۰۰ ریال شود، آقای شریفی حق هیچ گونه ادعایی در رابطه با مابه التفاوت را نداشت.

ادامه مثال) شرکت سهامی سبلان، در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۰ بدهی خود به آقای شریفی را نقداً پرداخت نمود.

۹۰/۱۱/۲۰: حسابهای پرداختنی-آقای شریفی ۵۲۸.۷۵۰

بانک ۵۲۸.۷۵۰

بابت تصفیه حساب با آقای شریفی

هـ) صدور اوراق سهام:

تا زمانی که کل مبلغ تعهد شده دریافت نشود، شرکت سهامی اوراق سهام را صادر نمی نماید. بر طبق قانون تجارت تا زمانی که تمام مبلغ اسمی هر سهم دریافت نشده، صدور ورقه سهام بی نام یا گواهینامه موقت بی نام ممنوع است و به پذیره نویسان گواهینامه موقت با نام داده می شود. پس از دریافت کل مبلغ اسمی سهام، گواهینامه های موقت توسط شرکت دریافت و اوراق رسمی سهام صادر می گردد و از لحاظ حسابداری حساب سرمایه سهام پذیره نویسی شده با بدهکار شدن بسته و حساب سرمایه سهام با بستانکار شدن افتتاح می شود.

نکته: شرکت سهامی، حداکثر ظرف ۱ سال پس از دریافت تمامی مبلغ اسمی سهام باید ورقه رسمی سهام را صادر و به صاحب آن تسلیم نماید.

ادامه مثال) شرکت سهامی سبلان، با دریافت کل مبلغ سهام، گواهینامه های موقت سهامداران را در تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۵ دریافت و در ازای آن اوراق رسمی سهام را صادر و در اختیار آنها قرار داد.

۹۰/۱۲/۱۵: سهام عادی پذیره نویسی شده ۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰

سهام عادی ۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰

بابت صدور اوراق رسمی سهام

نکته: در پایان سال مالی، شرکت سهامی سبلان هزینه های تأسیس را بر اساس روش خط مستقیم و عمر مفید ۱۰ ساله (طبق قوانین ایران) مستهلک می نماید. لازم به ذکر است جهت مستهلک کردن هزینه های تأسیس از حساب استهلاک انباشته استفاده نمی شود بلکه از خود حساب هزینه های تأسیس استفاده می گردد.

۹۰/۱۲/۲۹: هزینه استهلاک هزینه های تأسیس ۸۰.۰۰۰

هزینه های تأسیس ۸۰.۰۰۰

بابت مستهلک کردن هزینه های تأسیس

تمرین:

۱- شرکت سهامی آلفا در تاریخ ۸۸/۱/۱ تعداد ۶.۰۰۰ سهم عادی ۴۰۰ ریالی و ۴.۰۰۰ سهم ممتاز ۲۰۰ ریالی خود را نقداً به فروش رساند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم در هر یک از حالات مستقل زیر؛

الف) سهام عادی و سهام ممتاز به ارزش اسمی به فروش برسند.

ب) سهام عادی و سهام ممتاز به ترتیب به مبلغ هر سهم ۴۵۰ و ۳۰۰ ریال به فروش برسند.

ج) سهام عادی و سهام ممتاز به ترتیب به مبلغ هر سهم ۳۸۰ و ۱۵۰ ریال به فروش برسند.

د) سهام عادی به ارزش اسمی و سهام ممتاز به مبلغ هر سهم ۲۶۰ ریال به فروش برسند.

هـ) سهام عادی به مبلغ هر سهم ۵۰۰ ریال و سهام ممتاز به ارزش اسمی به فروش برسند.

۲- شرکت سهامی بتا ۵۰۰ سهم عادی ۱۰.۰۰۰ ریالی را جهت تحصیل یک باب ساختمان صادر نمود. ارزش دفتری ساختمان ۴.۰۰۰.۰۰۰ ریال است.

مطلوب است: ثبت تحصیل ساختمان در دفتر روزنامه شرکت سهامی بتا با توجه به هر یک از حالات مستقل زیر؛

الف) قیمت بازار هر سهم عادی ۱۱.۰۰۰ ریال است و ارزش جاری (بازار) ساختمان در دسترس نیست.

ب) ساختمان به مبلغ ۶.۸۰۰.۰۰۰ ریال ارزشیابی گردیده است و قیمت جاری سهام قابل تعیین نیست.

ج) قیمت بازار هر سهم عادی ۱۲.۵۰۰ ریال و ساختمان به مبلغ ۶.۴۰۰.۰۰۰ ریال ارزشیابی گردیده است.

د) قیمت بازار سهام عادی و ساختمان مشخص نمی باشد، هیأت مدیره ساختمان را مبلغ ۴.۳۰۰.۰۰۰ ریال ارزشیابی نموده است.
۳- شرکت سهامی لاندرا در تاریخ ۸۸/۳/۱ تعداد ۲.۰۰۰ سهم عادی ۵۰۰ ریالی و ۱۰.۰۰۰ سهم ممتاز ۲۵۰ ریالی خود را به صورت یکجا صادر و جمعاً مبلغ ۱.۴۰۰.۰۰۰ ریال دریافت نمود.

مطلوب است: انجام ثبت لازم در هر یک از حالات مستقل زیر؛

الف) در تاریخ یاد شده ارزش متعارف بازار هر سهم عادی ۵۹۰ ریال و ارزش بازار متعارف هر سهم ممتاز قابل تعیین نیست.

ب) در تاریخ یاد شده ارزش متعارف بازار هر سهم عادی و ممتاز به ترتیب ۵۷۰ و ۳۸۰ ریال است.

ج) در تاریخ یاد شده ارزش متعارف بازار هر سهم عادی و ممتاز قابل تعیین نیست.

۴- مؤسسين شرکت سهامی عام گاما قصد دارند شرکت را با سرمایه پنجاه میلیون ریال شامل ۱۰.۰۰۰ سهم عادی ۵.۰۰۰ ریالی تشکیل دهند. رویدادهای زیر در این رابطه رخ داده است:

۱۳۸۸/۱۱/۱: مؤسسين شرکت ۳۰٪ سرمایه را تعهد کرده و ۳۵٪ مبلغ تعهد شده را نقداً به حساب بانک شرکت در شرف تأسیس واریز نمودند.

۱۳۸۸/۱۲/۷: با مجوز اداره ثبت شرکتها، بقیه سهام توسط مردم پذیره نویسی شد.

۱۳۸۹/۲/۱: پرداخت هزینه های تأسیس شامل:

هزینه تهیه اساسنامه ۳۰۰.۰۰۰ ریال

هزینه وکلا و مشاوران حقوقی ۶۰۰.۰۰۰ ریال

هزینه درج آگهی در روزنامه ۱۰۰.۰۰۰ ریال

سایر هزینه های تأسیس (هزینه مشاوره مالی، هزینه چاپ و صدور گواهینامه های موقت و ...) ۴۰۰.۰۰۰ ریالتوسط آقای محمدی یکی از مؤسسين شرکت پرداخت شد.

۱۳۸۹/۲/۵: ثبت رسمی شرکت در اداره ثبت شرکتها و دریافت دفاتر قانونی

۱۳۸۹/۲/۱۰: تصفیه حساب با آقای محمدی

۱۳۸۹/۱۰/۱: مطالبه ۴۵٪ از مبلغ پذیره نویسی شده و تعیین مهلت یک ماهه جهت واریز آن

۱۳۸۹/۱۱/۱: واریز مبلغ مورد نظر توسط پذیره نویسان

۱۳۹۰/۳/۱: مطالبه باقیمانده مبلغ تعهد پذیره نویسان و تعیین مهلت دو ماهه جهت واریز آن

۱۳۹۰/۵/۱: تمامی پذیره نویسان به جز آقای زاهدی که ۹۰۰ سهم را پذیره نویسی نموده بود، مبلغ مورد نظر را واریز نمودند.

۱۳۹۰/۶/۱: سهام مربوط به آقای زاهدی به مبلغ هر سهم ۵۰.۵۰ ریال به فروش رسید. لازم به ذکر است هزینه فروش مجدد این سهام ۹.۰۰۰ ریال و نرخ رسمی بهره ۱۰٪ در سال می باشد که به حساب آقای زاهدی منظور گردید.

۱۳۹۰/۷/۱: تصفیه حساب با آقای زاهدی

۱۳۹۰/۱۲/۱: دریافت گواهینامه های موقت پذیره نویسان و صدور اوراق رسمی سهام

مطلوب است: ثبت روزنامه رویدادهای فوق در دفاتر غیررسمی و رسمی شرکت سهامی عام گاما

۵- شرکت سهامی دنا ۲.۰۰۰ سهم عادی فاقد ارزش اسمی منتشر و هر یک را به مبلغ ۵۰ ریال به فروش رساند.

مطلوب است: انجام ثبت لازم در هر یک از حالات مستقل زیر؛

الف) سهام بدون ارزش اظهار شده باشد.

ب) سهام با ارزش اظهار شده هر سهم ۵ ریال باشد.

۶- شرکت سهامی الوند عملیات جداگانه مربوط به صدور سهام به ارزش اسمی هر سهم ۲.۵۰۰ ریال را دارد:

۱) انتشار ۱۰.۰۰۰ سهم به قرار هر سهم ۳.۰۰۰ ریال

۲) انتشار ۵.۰۰۰ سهم جهت تحصیل زمین (ارزش متعارف زمین ۱۴.۰۰۰.۰۰۰ ریال است)

۳) انتشار ۲.۰۰۰ سهم جهت تحصیل ساختمان (ارزش بازار هر سهم عادی ۲.۳۰۰ ریال بوده اما ارزش متعارف ساختمان

مشخص نیست)

مطلوب است: ثبت رویدادهای مربوط به انتشار سهام

۷- شرکت سهامی دماوند در سال ۱۳۸۷ تأسیس گردید و سرمایه مجاز آن بالغ بر پنجاه میلیون ریال مشتمل بر ۳۰۰۰۰ سهم عادی ۱۰۰۰۰۰ ریالی و ۲۰۵۰۰ سهم ممتاز ۸۰۰۰۰ ریالی می باشد. عملیات این شرکت در سال جاری به شرح زیر بوده است:
الف) در تاریخ ۱۰ مهر ماه ۵۰۰ سهم عادی در ازای تحویل یک قطعه زمین صادر گردید. در این تاریخ ارزش بازار هر سهم عادی شرکت ۱۲۰۰۰۰ ریال بود.

ب) در تاریخ ۱۵ دی ماه شرکت به علت نیاز شدید به نقدینگی، ۲۰۰ سهم ممتاز به قیمت هر سهم ۱۰۰۰۰۰ ریال و ۱۰۰ سهم عادی به قیمت هر سهم ۹۰۰۰۰ ریال صادر و نقداً به فروش رساند.
ج) بابت حق الزحمه آقای مهدوی که وکیل شرکت است، ۱۰۰ سهم عادی در تاریخ ۲۰ بهمن صادر گردید. شرکت این هزینه را جزء هزینه های تأسیس محسوب می کند.

مطلوب است: انجام ثبتهای لازم

۸- سرمایه مجاز شرکت سهامی سهند متشکل از ۱۰۰۰۰۰ سهم عادی ۲۰۰۰۰ ریالی و ۱۰۰۰۰۰ سهم ممتاز ۱۰۰۰۰۰ ریالی می باشد. معاملات طی یک دوره معین به شرح زیر است:

۱- تعداد ۲۰۰ سهم عادی و ۱۰۰ سهم ممتاز جمعاً به مبلغ ۶۱۵۰۰۰۰ ریال به فروش رسید. ارزش بازار هر سهم عادی و ممتاز به ترتیب ۲۰۵۰۰ ریال و ۱۰۲۰۰ ریال است.

۲- تعداد ۹۰ سهم عادی برای تحویل برخی تجهیزات صادر گردید. تجهیزات به مبلغ ۱۲۰۰۰۰۰ ریال ارزشیابی گردید. (ارزش دفتری تجهیزات طبق دفاتر فروشنده ۶۰۰۰۰۰ ریال بوده است) ارزش بازار سهام در دسترس نیست.

۳- تعداد ۳۰۰ سهم عادی و ۲۰۰ سهم ممتاز یکجا به مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسید. سهام عادی اخیراً به قیمت هر سهم ۲۶۰۰ ریال معامله شده است اما نسبت به سهام ممتاز معامله ای صورت نگرفته است.

مطلوب است: ثبت معاملات فوق در دفتر روزنامه (کلیه محاسبات ارائه شود)

۹- شرکت سهامی آسمان در اول سال ۱۳۸۹ تشکیل گردید. سرمایه مجاز ۱۰۰۰۰۰ سهم ممتاز با ارزش اسمی ۱۰۰ ریال و ۵۰۰۰۰۰ سهم عادی با ارزش اسمی ۱۰ ریال است. رویدادهای زیر طی سال جاری به شرح زیر است:

۱- صدور ۸۰۰۰ سهم عادی به مبلغ هر سهم ۳۰ ریال و ۵۰۰۰ سهم ممتاز به مبلغ هر سهم ۹۸ ریال

۲- صدور ۱۰۰ سهم عادی جهت خدمات مشاوره مالی و حسابداری، صورتحساب دریافتی به مبلغ ۱۴۰۰۰۰ ریال است.

۳- صدور ۲۰۰۰۰ سهم عادی برای تحویل ماشین آلات که ارزش دفتری آن در دفاتر فروشنده ۳۰۰۰۰۰۰ ریال است. ارزش متعارف ماشین آلات ۲۶۰۰۰۰۰ ریال و قیمت بازار سهام در دسترس نیست.

۴- صدور ۱۰۰۰۰ سهم عادی جهت مبادله با موجودی کالا، قیمت بازار هر سهم عادی ۷ ریال و قیمت موجودی کالا در دسترس نیست.

۵- صدور ۱۰۵۰۰ سهم ممتاز و ۳۰۵۰۰ سهم عادی، جمعاً مبلغ ۲۲۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسید. ارزش بازار هر سهم ممتاز ۱۲۰ ریال و ارزش بازار هر سهم عادی در دسترس نیست.

۶- صدور ۲۰۰۰ سهم عادی، ارزش بازار هر سهم ۱۸ ریال و هزینه های انتشار مربوط به سهام عادی ۲۰۰ ریال

۷- پذیره نویسی ۵۰۰ سهم ممتاز به قیمت هر سهم ۱۴۰ ریال و ۱۰۰۰۰۰ سهم عادی به قیمت هر سهم ۲۲ ریال. هنگام پذیره نویسی ۴۰٪ وصول گردید.

۸- تعداد ۲۰۰۰ سهم عادی و ۸۰۰ سهم ممتاز یکجا به مبلغ ۲۴۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسید. قیمت بازار هر دو نوع سهام مشخص نیست.

۹- وصول بقیه مطالبات مربوط به پذیره نویسی سهام (بند ۷)

۱۰- صدور برگه سهام مربوط به بند ۹

مطلوب است: ثبت رویدادهای فوق در دفاتر شرکت

۱۰- شرکت سهامی خاص کوهستان در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۱۵ با آورده های نقدی و غیرنقدی به شرح زیر تشکیل گردید. سرمایه شرکت مشتمل بر ۱۰.۰۰۰ سهم عادی بانام است.

۱- در تاریخ		مبالغ واریز شده		مبالغ تعهد شده		جمع
شرح	آورده های نقدی	آورده های غیرنقدی		آورده های نقدی	جمع	جمع
		زمین	ساختمان			
شرکت ۶۰٪	آقای احمدی	-	۷۰۰.۰۰۰	-	۱.۳۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰
مبلغ تعهد شده	آقای بهرامی	۳۵۰.۰۰۰	-	-	۶۵۰.۰۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰
صاحبان سهام	آقای یزدانی	۱.۰۵۰.۰۰۰	-	-	۱.۹۵۰.۰۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰
را مطالبه و	آقای تهرانی	-	۳۰۰.۰۰۰	۱.۱۰۰.۰۰۰	۲۶۰۰.۰۰۰	۴.۰۰۰.۰۰۰
مهلت دو ماهه	جمع	۱.۴۰۰.۰۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰	۱.۱۰۰.۰۰۰	۶.۵۰۰.۰۰۰	۱۰.۰۰۰.۰۰۰

ای جهت پرداخت آن تعیین کرد.

- ۲- در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱ تمام سهامداران به جزء آقای بهرامی مبلغ مطالبه شده را به حساب بانکی شرکت واریز نمودند.
- ۳- شرکت پس از پیگیری علت عدم پرداخت توسط آقای بهرامی متوجه گردید که وی قصد پرداخت تعهد خود را ندارد و در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱ با نامبرده اخطار نموده و در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۳۰ تصمیم به ضبط سهام وی گرفت.
- ۴- شرکت پس از طی مراحل مربوطه، سهام آقای بهرامی را به مزایده گذاشته و در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۳۱ آنها را به مبلغ ۱.۰۵۰.۰۰۰ ریال به آقای احمدی فروخت. شرکت جهت فروش این سهام متحمل هزینه هایی بالغ بر ۱۵۰.۰۰۰ ریال گردید که نقداً پرداخت شد. لازم به ذکر است که خسارت دیرکرد مبلغ مطالبه شده از آقای بهرامی از تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱ لغایت ۱۳۹۳/۱/۳۱ به نرخ بهره ۶٪ بعلاوه ۴٪ در سال محاسبه شده است.
- ۵- در تاریخ ۱۳۹۳/۲/۱ چکی معادل مبلغ طلب آقای بهرامی بابت سهام ضبط شده و فروخته شده وی صادر و به وی تسلیم گردید.

مطلوب است:

(الف) انجام ثبتهای روزنامه مربوط به رویدادهای فوق

(ب) نمایش حسابهای دفتر کل (به صورت T) برای حسابهای پرداختنی، حسابهای دریافتنی-طلب از صاحبان سهام، تعهد صاحبان سهام (حاوی تغییرات از ۱۳۹۱/۲/۱۵ الی ۱۳۹۳/۲/۱)